ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 / Canada & Europe:
half year...... 1.00 / per year...... $3.00
single copy.. .03 / half year..... 1.50

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік........ $2.00 / Канада і Европа:
на пів року 1.00 / на рік......... $3.00
поод. число .03 / на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота 28-го падолиста 1914. Ч. 81. | VOL. XXII. Jersey City, N. J., Saturday, November 28, 1914. N. 81.

ВЕЛИКА ПОБІДА НІМЦІВ І АВСТРІЙЦІВ В ПОЛЬСЬКІМ КОРОЛІВСТВІ.

Німці під командою ґен. Макензена полонили 40.000 Москалів та здобули 70 гармат і 156 машинових карабінів.

Австрійська армія в битві над Пілїцою полонила 29.000 Москалів і здобула 49 машинових карабінів.

Англійці стратили великий воєнний корабель „Болварк" враз з залогою, яка числила около 800 людий.

Війна з Росією.

НІМЦЇ ПІД КОМАНДОЮ ҐЕН. МАКЕНЗЕНА ПОЛОНИЛИ 40.000 МОСКАЛЇВ.

БЕРЛІН (бездр. телеґр.). 26. падолиста. — Урядове оголошене німецького ґенерального штабу подає отсї вісти з поля війни в Росії:

„Наші війска під командою ґенерала Макензена розбили в битві під Лодзею і Ловічом російські війска, зложені з першої, другої і частини пятої армії. Москалї потерпіли дуже тяжкі втрати. Крім убитих і ранених стратили Москалї около 40.000 в полонених. 70 гармат, 160 возів з амуніцією і 156 машинових карабінів попало в наші руки. 30 російських гармат ушкоджено і полишено на місци.

„В тих битвах бороли ся наші молоді жовнїри з великою хоробростию і ґеройством.

„Мимо побіди битва триває дальше, бо неприятель стягає нові сили на поміч. Вчера відбито всї неприятельські напади. Остаточна битва і побіда рішить ся небаром.

„У Східних Прусах положенє не змінило ся".

ПОБІДА АВСТРІЙЦІВ НАД ПІЛЇЦОЮ.

БЕРЛІН (через Лондон). 26. падолиста. — З Відня доносять урядові вісти, що битва в російській Польщі і Галичині триває без перестанку дальше. Найбільше кровава битва ведеть ся на обох берегах ріки Пілїци (в Польськім Королївстві). Австрійські війска полонили в послїдних днях около 29.000 Москалїв і здобули 49 машинових карабінів крім великої скількости воєнних матеріялів.

ПЕРЕМИШЛЬ ЦЇЛИЙ І БЕЗПЕЧНИЙ.

АМСТЕРДАМ (через Лондон). 26. падолиста. — З Будапешту надійшла телеґрама отсього змісту:

„Військовий лїтак, який якраз повернув з Перемишля, котрий облягають Москалї, оповідає, що дотеперішне острілюванє кріпости Москалями не заподіяло найменьшої шкоди. Залога є приготовлена до послїдного боронити кріпости. З огляду на се, що Москалї подали ся доокола Перемишля назад, так що їх становищ не можна досягнути стрілами з фортів, залога уладжує з часта випади на російські становища, задаючи їм великі страти. Щодо живности, то кріпость є заосмотрена найменьше на протяг одного року".

Отже Перемишль все ще цїлий і Москалям досї не удало ся здобути його, хоч про се вже кільканайцять разів доносили. Та помимо того Москалї на Перемишль не забувають. Перед трома днями доносили російські телєґрами, що залога Перемишля вела переговори в справі здачі кріпости. Знова вчерашні телєґрами рознесли вість, що в Перемишли прийшло до бійки між німецьким і австрійським військом. Німцї мали повісити австрійського команданта кріпости за се, що він хотів піддати кріпость Москалям. Всї ті вісти є позбавлені всякої основи.

ПЕТРОГРАД ТАКОЖ ДОНОСИТЬ...

ПЕТРОГРАД, 26. падолиста. — Ґенеральний штаб оголосив урядово:

„В борбах коло Лодзї, котрі ще до тепер тривають, корисне положенє є по нашій сторонї.

„Німцї роблять всякі з'усиля, щоби вицофати свої війска, які дійшли до Бжезін; їх лінія відвороту зміряє до Стрикова.

„Проти австрійсько-угорських війск йдемо побідоносно. В борбах 25. падолиста взяли ми 8.000 в неволю, з того 2 реґіменти разом з офіцирами".

АВСТРІЙЦЇ ПОЛОНИЛИ ДОТЕПЕР 110.000 МОСКАЛЇВ І СЕРБІВ.

ЛОНДОН, 26. падолиста. — До Гаґи наспіла з Відня урядова вість, яка подає, що дотеперішне число бранців виносить 110.000 людий. Між ними находить ся около 1.000 офіцирів.

1.000 ЗАСУДІВ ПЕРЕВЕДЕНО В ГАЛИЧИНЇ.

ЛЬВІВ (через Лондон), 26. падолиста. — Російський комітет, оснований в цїли розслїдженя відносин в Галичинї, подає загальний стан арештовань і засудів.

Найбільше потерпіло руське населенє у східній Галичинї. В сїмох повітах розстріляно або повішено 258 людий, між тими двох сьвящеників. Загалом арештовано в цїлій Галичинї около 10.000 людий: з того около 1.000 людий засуджено на кару смерти і переведено засуд.

Дальше подає комітет, що в пятьох повітах спалено 4.050 господарств. В перемиськім повітї, головно в околицї кріпости Перемишля, 3620 родин остало ся без даху. Ті родини числять 3.800 дїтий у вікі низше 5 лїт.

Повисші дати зібрав комітет зложений з російських людий. В звіті не є однак точно сказане, хто переводив арештованя і засуди. З давнїйших донесень є нам звісне, що як австрійське так і російське правительство арештувало підозрілих людий, виконуючи масово засуд смерти.

Що тичить ся знищеня і спаленя господарств, то повисше подане число є розмірно невелике. Бо треба зважити, що в самій околицї Перемишля около 12 сїл треба було зовсїм знищити, щоби відповідно приготовити перемиську кріпость до оборони. Се є ті села, які лежать в реонї кріпости. Вже з початком війни перевезено велику часть мешканцїв з тих сїл на Угорщину і до Чехії.

Після всякої правдоподібности точна і правдива статистика викаже у східній Галичинї значно більші страти як у людях так і в маєтку.

—o—

Війна з Францією.

НА ЗАХІДНІМ ТЕРЕНЇ ВІЙНИ ПРИТИХЛО.

ПАРИЖ, 26. падолиста. — Французьке міністерство війни видало нинї пізним вечером таке оповіщенє:

В Бельгії панує нинї повний спокій. В середній лінії були тільки битви артилєрії, але не було жадних нападів інфантерії.

В горах Арґонах не стало ся нічого нового.

Маленька стріча відбула ся коло Вердену.

Зараз пополудни подано публицї слїдуючу оповістку:

Від 25. падолиста не було жадних важнїйших подій на воєннім теренї, які слїд би оголошувати. На півночи канонада притихла і не було жадних нападів інфантерії з нашої сторони. В деяких місцях зробили ми (Французи) незначні поступи.

Коло Аррас Німцї острілювали дальше місто і його передмістя.

Над рікою Ен Німцї вдарили приступом на село Міссі. Сей рух скінчив ся невдачею.

На захід від Суен зробили ми (Французи) поступ.

В Арґонах, в дистриктї Вевр, в Льотаринґії та у Воґезах панує майже здовж цїлого фронту повний спокій.

Упав великий снїг, особливо у висше положених околицях Воґезів.

ЗИМА—СОЮЗНИЦЯ.

БЕРЛІН (через Гаґу й Лондон), 25. падолиста.—На заходї мабуть припинено борбу і від часу здобутя Діксмюду Німцями нема що оповіщувати з поля бою.

Військові критики чекають з напруженєм, який вплив буде мати зимова студїнь на ворогів. Майор Нюрач є того погляду, що зима буде корисною для Німцїв тому, що вони від ряду лїт приготовляли ся до зимового бою, і вони є під кождим зглядом на зиму заосмотрені. Натомісць Французи з полудневої части держави, кольоніяльні війска та Індійцї потерплять дуже богато від морозів.

РЕВОЛЮЦІЯ У ФРАНЦУСЬКИХ КОЛЬОНІЯХ В АФРИЦЇ.

БЕРЛІН (бездр. тел.), 25. падолиста. — З Мадриду доносять, що французьке військо в Мароко понесло велике пораженє. Відділи збунтованого музулманського населеня розбили французьке військо коло міста Каніфра. Французи стратили 23 офіцирів і 600 жовнїрів. Повстанцї здобули дві батерії гармат і богато амуніції та инших воєнних матеріялів.

Повстанє у французькій кольонії в Мароко має велике значінє на дальший хід війни. Як звісно Французи уживають богато мароканського війска у війнї з Німцями. Коли ж тепер вибухла там революція, то Французи не лише не будуть могли з відтам перевозити нових війск до Франції, але противно, будуть приневолені вислати французьке війско для усмиреня революції.

НОВЕ НІМЕЦЬКЕ ОРУЖЄ.

ЛОНДОН, 25. падол. — Кореспондент часописи „Таймс" доносить з Фляндрії, що Німцї постягали до Бельґії велике число моторових суден. Вони заосмотрені в сильні машини та в скорострільні гармати.

—o—

БРИТІЙСЬКИЙ ВОЄННИЙ КОРАБЕЛЬ ЗАТОНУВ.

ЛОНДОН, 26. падолиста. — Британська воєнна фльота стратила знова один корабель. Нинї рано о 7 год. 53 минут наступила на кораблі „Бульварк", що стояв у пристанї Ширнес, страшна експльозія. Протягом 3 минут пійшов корабель разом зі своєю залогою на дно. Із залоги, яка числила найменьше 750 до 800 людий ледви 12 вдало ся уратувати.

Звідки повстала експльозія, годі довідати ся, бо корабель пійшов на дно. З того, що він не підскочив при затоненю, заключають, що він не попав на міну, але мабуть повстав огонь в маґазинї.

Затоненє воєнного корабля є знова ослабленєм англійської воєнної фльоти, про що говорить льорд адміралїції Чорчіл. Страту сю відчуваєть ся тим більше, що згинуло велике число вишколених моряків та офіцирів. Корабель „Бульварк" збудовано перед 15 лїтами і тоді належав він до першорядних кораблїв. Тепер зачислено його до другорядних, бо міжтим техніка будови воєнних кораблїв пійшла вперед. „Бульварк" мав 15.200 том містоти, а його зоруженє складало ся з чотирох 12-цалевих і дванайцять шістьцалевих гармат.

ВІЙСКОВІ ПОЧЕСТИ ДЛЯ МОРЯКІВ З „ЕМДЕНА".

ЛОНДОН, 24. падолиста. — Адміралїція видала розпорядженє, щоби всїм морякам з німецького кружляка „Емден" віддавати військові почести, а від офіцирів не відбирати шабель.

Після оповіщеня адміралїції капітан „Емдена" фон Мілер і один з його офіцирів Франц Йосиф Гогенцолерн дістали ся в руки Британцїв нерані. Страти на „Емденї" подає адміралїція урядово на 200 убитих і 30 ранених.

Князь Франц Йосиф Гогенцолерн є другий син князя Вільгельма Гогенцолєрна, голови непануючої родини того імени. Його сестра Авґустина Вікторія вийшла минувшого року замуж за бувшого португальського короля Мануїла.

КОЛО СУЕСЬКОГО КАНАЛУ.

БЕРЛІН, 26. падолиста. — Вісти з турецької головної кватири в Константинополи, які наспіли нинї до Берлїна, доносять, що єгипетські війска над Суеським каналом злучили ся з Турками. На Кавказї посуваєть ся побідоносно турецька армія, а панісламський рух і кличі за сьвятою війною проти Анґлії зростають; перські племена напали на один російський ґарнізон і вирізали около 2.000 Москалїв.

Настрій населеня в Болгарії звертаєть ся проти Сербії і Греції, за те жадає населенє прилучити ся до Румунії й Туреччини.

Донесене звучить:

„Турецьке посольство в Римі доносить, що передна сторожа єгипетських війск перейшла на сторону Турків.

„На Кавказї осягнули турецькі війска дальші успіхи, хоч погода на воєннім теренї є докучлива.

„До перської амбасади в Царгородї прийшла вість з Табріза, що курдійські племена напали на тамошний російський ґарнізон і вирізали 2.000 Москалїв.

„Поголоски про панісламський рух потверджує „Русское Слово" в Петроградї. Часопись додає, що переворот в Афґанїстанї скінчив ся.

„Туреччина доносить, що всї Араби, спосібні до війска, заявили свою готовість до сьватої війни проти Анґлії".

І ПОРТУҐАЛЇЯ РУХАЄТЬ СЯ.

ЛОНДОН, 25. падол. — Після телеґрафічних вістий з Лісбони постановив нинї портуґальський конґрес за потрібне приступити до акції разом зі союзниками скоро се окаже ся потрібним. Міністер війни зарядить частинну мобілїзацію, щоби Портуґалїя могла бути кождої хвилї готовою.

8299

ЛИСТА УТРАТ находить ся на сторонї 4-тій.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
Published three times a week Tuesday, Thursday and Saturday, at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Ukrainian National Association of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year. Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає. Рукописий не звертаєть ся.

З газет.

Нещастє рідного краю вилинуло троха лагодячо на наші часописи в Америці. Слїдно в них одноцїльний напрям: знайти спосіб помочи рідному народови, а лишити на боцї партійні та особисті справи. Редактори старають ся бути вирозумілі на погляди, які заступають їх товариші. Видко, ми є нарід дозрілий; спільне нещастє лучить нас разом.

За те москвофільська преса не жалує вже чорносотенних кличів. Народних зрадників, позбавлених всякої чести, обхопила невисловлена радість. Їм здаєть ся, що тепер вони дістануть повний жолуб благодатий від своїх покровителів, бо до тепер діставали охлапи. Вони виють з радости, що вже конець „мазепинцям", конець українській ідеї. Певно, коли хтось став наймитом і служить лише за гроші та за охлапи, той не може вірити в те, як инший, хочби й бідний, може бути чесним та мати якусь ідею. Тому вони думають, що московські репресії над українським народом знищать той нарід. Та слаба їх надія: ми не одно перебули. Віками цїлими гартував ся наш нарід в борбі з ворогами, побідив зверхного ворога, вимітав зрадників-хрунів і кацапів з рідної хати і ставав на ноги.

„Не скує душі живої"... і „встане правда".

Тому нехай виють собаки, а ми маємо свою ідею і за нею йдемо вперед.

— — — — — — — — —

Одна українська газетка таки не могла видержати і її ціль серед таких важних подій як тепер, закладати між українським народом нову религію, бо стара религія — після неї є зла. Вольному воля; ні з сього ні з того зачіпила „Свободу". Її не подобаєть ся те, що „Свобода" виступила в обороні грецько-католицької церкви, котру Москалї саме тепер зносять в Галичині, заводячи цареславє.

Годі тут вдавати ся в полеміку в сїй справі. Ми нераз зазначували і всї стоїмо на сїй основі, що **в с ї с р е д с т в а, п р и п о м о ч и я к и х н а ш н а р і д б о р е т ь с я п р о т и н а с и л ь с т в а в о р о г і в**, ми мусимо боронити. А що нищенє грецько-католицької церкви в Галичині має послужити Москалям в дальшім плянї до знищеня нашої окремішности, тож ми уважаємо нашим народним обовязком запротестувати проти того рода насильств. Впрочім не самі ми се підносимо, але се зробив офіціяльно Український Клюб галицьких послів у своїм протесті, до чого прилучив ся Клюб **б у к о в и н с ь к и х п р а в о с л а в н и х п о с л і в**.

Ми тому не винні, що хтось хотів би саме тепер починати робити релїгійну квестію. Ми мусимо числити ся з тим фактом, що в Галичині була грецько-католицька церква нашою національною церквою і **п р о т и п о н е в о л е н я т о ї н а ц і о н а л ь н о ї ц е р к в и** ми обовязані протестувати.

— — — — — — — — —

Є ще деякі патріоти, що їх обхопила **к р и т и к о м а н і я**. Їм нічого не подобаєть ся, мусять кождому причепити латку. В додатку вони ніколи не вміють нічого самостійного видумати, але чіпають ся „як пяний плота" тих, що старають ся щось робити. Вони уважають себе за моніторів суспільности, хоч не мають до сего ніяких даних. Коли „Свобода" виступила в обороні своєї орґанізації, закидаючи злочин тим, що несовісними кличами старають ся відтягнути членів від орґанізації, хоч їм звісно, що зміна статута мусїла наступити, бо закон сього домагаєть ся — вони питають, „чи говорити правду людям, се злочин". На ділї самі говорять неправду і ми скажемо, що **г о в о р и т и н е п р а в д у** се злочин.

Коби се був одинокий випадок, то не ще нічого не було би, але в ґазеті, де такий чоловік є редактором, стало появляють ся голоси невдоволеня. Певно, відносини в Америцї не є ідеальні, але менша штука є витикати похибки других, ніж самому щось путнього робити, або дати принайменьше добру раду. При справжній роботі таких людий нема, але кпити собі зі всього вони вміють. А прецінь не вся робота походить зі злої волї. Колиж хтось має добру волю до роботи, але ізза ріжних перепон йому не вдаєть ся, то се ще не річ, щоби з невдачі мав хтось кпити. Добра рада, у відповідній формі, все є корисна і пожадана. І коли би до того змірила критика, то вона принесла би лише хосен для справи. Зате критикоманія се хороба.

— — — — — — — — —

В українських канадійських часописях находимо будь що будь уміркований настрій і вирозумілість зглядом себе.

Лише ледво животїючий „Робочий Народ", що то ізза поступовости мусить нищити все, що українське, а проти ворогів свого народа не має відваги виступити, зробив і тепер свій обовязок. Коли митрополит Шептицький попав в російський полон, то ся ґазетка не мала нічого иншого написати як те, що Шептицький піп, ворог просьвіти, ворог народа і т. д. і між стрічками сеї часописи можемо вичитати лише радість, що його арештовано.

Патентовані поступовці забувають на свою засаду, що вони є вороги всякого гнету, а арештованє митрополита є також насильством. Не говоримо вже про те, що митрополит Шептицький, хоч би й як був нелюбий якійсь партії, був великим чоловіком, добрим Українцем і, як такого, кожда партія повинна шанувати. Коли помер хорватський епископ Штросмаєр, то цїлий хорватський нарід, без ріжниці партій, взяв маніфестаційну участь в його похороні і обходив 2 місяці по його смерти національну жалобу. Ні одна партія не виступила проти сього. Але нашим поступовцям вільно все, навіть опоганити нераз національну ідею, коли вона не цїлком годить ся з їх переконанями.

Коли декому з нас не подобаєть ся Шептицький, другому Франко, третому Грушевський, четвертому ще хто инший, для того лише, що він не є сторонник його поглядів і так кождий зачне обезцїнювати таких людий, тодї хиба „останеть ся сиротою з сьвятими горами Дніпро".

З російської України.

Причини нових переслїдувань Українців в Росії.

Ми вже сповіщали, що по вибуху війни арештовано богато з поміж української інтелїґенції в Києві і в инших містах. Всїх діяльних провідників українського руху зачислено до нової катеґорії злочинців, а то до: „непевних у военнім часї". Меньше непевних поставлено під поліційний надзір. Найбільше бісила ся поліція в Полтаві, де арештовано між иншими **К о в а л е н к а**, редактора української часописи „Знаття й сила".

Якийсь час по переведеній мобілізації устали арештованя на Україні, а розпочато їх наново тодї, коли російські війска вступили до Галичини і ґраф Бобрінський розпочав разом зі своїм прибічним адютантом Дудикевичом нищенє культурних здобутків австрійських Українців. Наївні Москалї представляли собі, що запевненя рубльофільського Дудикевича і його компанії є правдиві та, що в Галичині справді очікують батюшки царя, спасителя гноблених. Міжтим населенє, як не ворожо, то принайменьше байдуже приняло наїздників. Москалї здивували ся, що Українці здвигнули в Галичині свої інституції, свої школи й товариства, а жовніри української народности бороли ся з найбільшим завзятєм з Москалями, ба навіть зорґанізували полки добровольців.

І коли Бобрінський се завважив, почав шукати за орґанізаційними плянами, які мали лучити галицьких і російських Українців і тому почали ся наново масові арештованя тих послїдних.

Заворушеня.

З ріжних околиць катеринославської ґубернії приходять вісти про робітничі заворушеня, які стоять в звязи з мобілїзацією. І так в Люґанську не хотіли резервісти послухати розпорядженя властий. Проти них треба було навіть ужити оружної сили. Війско дало сальву, при чім застрілено 15 людий.

В **О д е с ї** знова прийшло до заворушень між жінками покликаних резервістів. Тисячі жінок зібрали ся перед ратушем та жадали харчів. Облога громадського будинку тривала кілька днів і власти були приневолені війти в переговори з жінками та хоч в части заспокоїти їх бажаня. Рівночасно не занедбано переслїдувань, щоби жінкам вибити з голови думку про заворушеня в будучности.

ТУГА ЗА ВОЛЕЮ.

Немає гірше як в неволи
Про волю згадувать. А я
Про тебе, воленько моя,
Отсе нагадую. Ніколи
Ти не здавала ся менї
Такою сьвіжо-молодою
І прехорошою такою
Як на далекій чужині.
Та ще й в неволї. Доле! доле!
Моя осïпваная воле!
Хоч глянь на мене зза Дніпра,
Хоч усьміхни ся!

Т. Шевченко.

З Галичини.

Зі Львова.

Деякі подорожні, що приїхали до Петроґраду зі Львова, оповідають, що там привернено зелїзничу комунікацію з Росією через Броди і Волочиска. Рівнож і льокальні зелїзниці почали вже їздити. Що дня виходить зі Львова в означенім часї 7 поїздів в отсих напрямах: До Рави руської, Ходорова, Потутор, Яворова, Самбора і до Судової Вишнї.

З инших місцевостий.

„Прікарпатская Русь" доносить ось такі вісти про міста східної Галичини:

Ж и д а ч і в не дуже потерпів від війни, за те російські війска зрабували маєток мешканців. В жидачівськім повітї йдуть пильно полеві роботи. Тому, що мужчини на війнї, сї роботи сповняють жінки: вони орють, сїють і копають бараболю.

В **М и к о л а є в і** згоріло лише кілька домів.

Д р о г о б и ч зістав цїлий. Перед війною утекло богато мешканців, головно богаті жидівські родини. Суд і податковий уряд починають поволи свою роботу. Державна фабрика соли знова пущена в рух. Російських купців в місті нема; житє дуже дороге.

С т а р и й С а м б і р неушкоджений. Туди переходили лише війска, котрі обрабували доми.

Т у р к а сильно потерпіла від огню. Більша часть мешканців утікла на Угорщину.

Л ю т о в и с к а зовсім цілі, бо там не було борби. Богато мешканців утікло.

З Канади.

Хитрий спосіб на здобутє цїнного гомстеду.

З Мус Джо (Саскачеван) доносять: В хитрий спосіб дістав Артур Айлс з Лімрік цїнний гомстед коло сего міста, вартости $5.000. Айлс знав десять днів наперед, що гомстед буде до браня, і сейчас пійшов до земельного уряду, аби заняти там місце і за десять днів бути на першім місци при дверях. Коли однакож прийшов, побачив, що під дверми стоїть в тій самій цїли вже хто инший. Зачав отже думати, як би то усунути свого суперника з першого місця, зглядно як би його перегнати. Оглядаючи будинок, де міститъ ся земельний уряд, побачив, що якраз напроти уряду є до випайму кімната на офіс. Зараз заплатив за неї рент на місяць і коли прийшов день, що можна було вже взяти гомстед, він лише перейшов через коритар і став внутр уряду, поки отворено з улицї двері будинку. В такий спосіб перегнав своїх суперників.

Новий злочин в Канадї.

З Оттави доносять: Міністер працї, Кротерс, оповістив нинї, що правительство готовить ся з проєктом закону, що буде грозити грошевою карою або вязницею кождому торговцеви, який буде без причини підносити цїну на віктуали.

Спір за церкву перед судом.

Адвокат Біґар вніс перед головним судією Гервієм аплікацію в імени православної церковної орґанізації о заборону продажі на лїцитациї церков в Чіпман, Ребіт Гіле і Восток, за які йде суперечка між греко-католиками а православними. Церкви заінкорпоровані в липни 1908. р., однакож опісля вийшли спори між парафіянами, бо одні хотїли, аби церкви були православні, другі аби вони були католицькі. Часть парафіян удала ся тодї до департаменту ґенерального правника і той через урядове розпорядженє сканцелював інкорпорацію, а церкви віддав судовому урядникови на публичну лїцитацію. Адвокат православних твердить у своїй аплікації, що православні кривдують собі, бо не мають де молити ся. На те відповів адвокат католицької церкви, Мекол, що на скапцельованє інкорпорації церков була достаточна причина. Судія рішив переслухати усї факти в звязи з сею справою і з часом відбуде ся формальна судова розправа.

Уже 28 низше зера...

З Брендон пишуть: Зима прийшла тут з цїлою могучостию, коли термометер опав минувшої ночи до 28 степенів низше зера. На декількох термометрах в самім містї доходив мороз навіть до 30 степенів низше зера. Сніг доси упав лише на сім цалів. Порівнуючи з минувшою зимою, морози тепер без міри за скоро прийшли. Минувшого року 12. січня був перший морозний день, що термометер показував 30 степенів низше зера.

Два Русини оскаржені за морд.

Проти Миколи Кіндрата і Мих. Вербіцького виставлено оскарженє, що вони були причиною смерти Миколи Кута з кольонії Бівер Крік, і тепер вони сидять в арештї, ожидаючи процесу за свій страшний вчинок. Крім них арештовані, яко помічники при замордованю, Ст. Садовий, Ник. Ґлов, Мих. Морель і Кароль Заторський.

Убитий Микола Кут, як показуе ся, був один з найпросьвіченїйших в кольонії молодих фармерів і навіть радний муніципалу. Осьмого с. м. вечер був він на весїлю у Мих. Криська і підчас весїля сказав Кіндратови ущипливу замітку, яка сему не сподобала ся. З сеї причини Кіндрат зараз на пошепки змовив ся з кількома парубіями і разом засїла чесна компанія на Кута з колами. Коли Кут вертав фірою до дому, парубії вискочили і зачали на потемки ґатити на фірі, кого попало. Затявши конї, товариші Кута утекли а коли оглянули ся, побачили, що Кута вже між ними не було. Пустили ся шукати за ним і коли приїхали на місце, де напали на них парубки, найшли на дорозї страшно побитого і непритомного Кута. Незадовго опісля Кут умер.

Коронер після оглянеия трупа прийшов до заключення, що смерть була спричинена сильним ударом кола у карк.

В Ветасківін вибрано лїберала.

На місце помершого недавно посла до провінціяльного сойму, Оліна, вибрано в понедїлок послом з округа Ветасківін лїберального кандидата Монтґомері. Вибір не викликав жадного здивованя, зваживши, що попередний посол був також лїберал і округ має славу лїберальної твердинї. Русинів в окрузї Ветасківін нема.

Смерть білоруського студента в Канадї.

У ґенеральнім шпитали в Келґарі (провінція Алберта), умер в суботу (14 с. м.) в ночи молодий чоловік, про котрого загально думали, що він відіграє колись визначнїйшу ролю між канадійськими Українцями. Був се Олександер Стародворов, студент технїки на манїтобськім унїверситетї.

Пок. Стародворов не був з походженя Українцем; був він Білорос з могилївської ґубернії в Росії, однакож через свій кількалїтний побут в Канадї зжив ся з Українцями на стільки, що загально вважали його навіть за Українця. Українським житєм інтересував ся він так, що навіть минувшу зиму перебув в Галичині: їздив спеціяльно в тій цїли, аби познакомити ся більше з українським житєм і рухом, хоть се значило для него змарнованє бодай одного року студій на унїверситетї, не рахуючи пару соток долярів, зароблених учительованєм через вакації.

Перед відїздом до Галичини і по поворотї звідтам покійний учителював в Альбертї і тому зложила його тут на ложе смерти болїзнь, що докучала йому вже через два роки. А болїзнь ся була сего рода, що жадні лїкарі не могли її розпізнати, поки не зробили секції на помершім. Доперва тепер переконали ся, що причиною смерти був наріст на мозку. З причини сего наросту покійний два роки тому стратив слух на одно ухо, а в послїдних часах втратив цїлковито й зір.

Вмираючи, мав Стародворов 32 роки. В Канадї був шість лїт. Похоронено його 18. с. м. на цвинтари в Келґарі. З причини, що вся його родина проживає на Білій Руси, на похоронї був лише один його товариш, студент медицини на албертійськім унїверситетї, п. Новак. Похорон відбув ся за послїдні ощаджені гроші покійного, якого курація коштувала чимало, бо перебував у шпиталях вже кілька місяців в Едмонтон, Бетревіл, Бенф і Келґарі. Тепер не лишило ся навіть за що поставити бодай звичайний камінь з написию на його гробі. Чей товариші і знакомі покійного зложать ся по доляреви та замісць деревляної тички зазначать тривалїйшим памятником місце його вічного спочинку.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М. Б. Під теперішну пору нічого не вдієте.

НОВИНКИ.

ХТО ЇЗДИВ ДО ТУРЕЧЧИНИ.

До Царгорода їздили в українській справі посли Цеґельський і Баран. Вони були в міністра внутрішних справ Талаата і Енвера Паші і познакомили їх про наміри українського руху. Делеґати вказали передівсїм на конечність відсуненя Росії від Чорного моря. Українська справа була турецьким міністрам, як заявили посли часописним кореспондентам, добре звісна. Міністри узнали за конечне спільну працю і знамениті услуги українського руху в боротьбі проти Росії. Посли перебували в Царгородї цїлий тиждень, конферуючи з ріжними політиками й редакторами.

—o—

50.000 РУБЛЇВ ЗА ГОЛОВУ ПРОКУРАТОРА.

Коли Москалї впали на Угорщину до Мармароського Сигота, шукали за прокуратором Андрієм Іллейном; його хотїли конче дістати в свої руки і обіцяли 50.000 рублів тому, хто його придержить. Москалї тому конечно хотїли його зловити, що він вніс був акт обжалованя проти Кабалюка й инших русофілів у Мармарош Сиготі.

—o—

УКРАЇНСЬКА ДІВЧИНА НА ПОЛИ БОЮ.

В борбах під Равою руською ранено одну українську дівчину, яка розносила жовнїрам воду та инші охолоджуючі напої. Ранену відвезено до одного з віденських шпиталів. Недавно відвідав її архикнязь Франц Сальватор і передав їй ордер Червоного Хреста та срібний годинник з написию: Героїнї з під Рави руської — архикнягиня Марія Валєрія.

—o—

УКРАЇНСЬКА ДІВЧИНА ГЕРОЇНЯ.

Будапештенська угро-руська „Недїля" доносить: В берегськім повітї до села Канори приїхали російські козаки. Вони перебували тут лише короткий час, бо дізнали ся, що недалеко Канори є наше війско. А що Москалї не знали околиці, то завізвали Марію Голощук, щоби показала їм стежку, куда могли би вони напасти наше війско з заду. Дівчина завела Москалів просто під карабіни нашого війска, котре великим огнем привитало козаків. Коли се козаки побачили, порубали дівчину на кусні, а самі втекли. Марію Голощук похоронило наше війско.

—o—

КРАДУТЬ!

В петроградськім дневнику „Новое Время" з 23. жовтня поміщена кореспонденція Н. Кравченка про відносини у Львові і в Галичині. Між иншим описує сей кореспондент шпиталї, де є величезне число російських ранених, що терплять без нарікань страшні муки і каже:

„Дивлячи ся на сї страшні картини, бачучи таку покору сих дорогих кождому русскому людий, тодї порозумїти, як можуть істнувати якісь вироди, що ще їх окрадають, відносять ся до дїла помочи раненим в сей спосіб, що призначені для них річи ховають у рукави. Майже в кождім шпитали приходить ся чути, що „крадуть". Говорять, що по дорозї сюди пропало два ваґони коняку, висланї для шпиталів, не доходять листи і половина многомілїонової армії остає ся без вісточки з дому".

—o—

НЕ ВІРЯТЬ ОХОТНИКАМ.

Едінбурґ, 18. надолиста. — Із канадійського континґенту відкинено 46 жовнїрів, як догадують ся, з причини їх походженя з Австрії та Нїмеччини. В середу привезено їх до Ґлезґо під узброєною вартою і відішле ся їх назад до Канади.

ЗАСУДИ НА ЗРАДНИКІВ.

Виходяча в Відні урядова „Газета Львовска" оголошує:

Вироком ц. к. львівського військового команданта в Мукачу, яко воєнного судії, з дня 12. вересня 1914 узнано:

1. Романа Березовського, грецько-католицького пароха з Протеси, пов. Жидачів, уродженого 9. падолиста 1874. р. в Винятинцях, вдівця, батька трох дітий, доси некараного,

2. Льва Кобилянського, громадського писаря з Сенечова, уродженого 9. лютого 1857. р. в Надвірній, віри грецько-католицької, стану свобідного, доси некараного,

3. Панька Жабяка, селянина, уродженого в Сенечові, п. Долина, числячого 45 літ, грецько-католицької віри, жонатого, батька 5-ти дітий, доси не караного,

винними злочину шпіонажі з параграфу 321. зак. карн., пововненої через те, що згадані, а саме Роман Березовський в послідних днях серпня і в перших днях вересня 1914. р., а Лев Кобилянський і Панько Жабяк в перших десяти днях вересня 1914. р. підчас воєнного стану між австро-угорською монархією а Росією, отже в воєнний час за взаїмним порозумінєм довідували ся про силу і стан армії в краю, про її заміри і пляни про її становище і рухи, як рівнож про стан предметів, що відносять ся до військової оборони держави і до підприняать армії, а то в цїли, аби повідомити про се ворога

і засуджено їх за те після параграфу 444 на смерть через повішенє.

Вирок довершено.

ВИБУХ В ТРЕНТОНІ.

В середу вечером настала страшна експльозія, в якій згинуло двох робітників в той спосіб, що їх голови буквально були відрізані. Третий робітник тяжко потовк ся. Експльозія лучила ся в трентонській фабрицї зеліза, в якій працювали робітники у машиновім відділї. Коли наступила детонація, завважали инші робітники, що дві людські голови перелетіли через воздух. Около трийцять кроків від машинової галї знайдено їх опісля. Третого робітника кинуло яких 25 кроків. Його сильно потовкло і після осуду лїкарів він стратить очи.

Слїдство в машиновім відділї виказало, що експльозія повстала від пиґарета, що його кинув необачно один з робітників в оливу, яка занялась ся.

СЛІДСТВО ПРОТИ ҐЕРМАНОФІЛЬСЬКИХ ЧАСОПИСИЙ.

Отава, 16. падолиста. — Новий ґенеральний почмайстер Кесґрейн має за кілька днів видати рішуче орішенє в справі виключеня з Канади деяких американських часописий з причини їх ґерманофільських тенденций. На правительство витворюють деякі круги пресію, аби воно заборонило в Канадї такі видавництва, як Літерарі Дайджест, Ревю оф Ревюс і Сетердей Івнінґ Пост.

Чотири американські німецькі часописї уже заборонені і дуже можливе, що таксамо поступить ся супроти деяких инших американських періодичних видавництв.

НІМЕЧЧИНА ВІДСТУПИЛА БИ КАНАДУ ЗЛУЧЕНИМ ДЕРЖАВАМ.

Лондон, 16. падолиста. — У Берлїнї перебуває яко знавець Канади анґлїйський ренеґат Люіс Гемілтон з Водерлю в Канадї. Висловлює ся він, що Німеччина на випадок побіди над Анґлією відступила би Канаду Злученим Державам в заміну за згоду Злучених Держав на утворенє стації для німецької маринарки у західних Індіях.

НІМЦІ ОБХОДЯТЬ СЯ ДОБРЕ З БРАНЦЯМИ.

Лондон, 18. падолиста. — На просьбу німецького й австрійського правительства відвідає репрезентант Злучених Держав, Чандлер Гейл, усі кемпи на британських островах, де зібрані воєнні бранці з Німеччини і Австрії. Чандлер Гейл якраз скінчив таку саму інспекцію кемп в Німеччинї й Австрії і твердить, що як Німці так і Австрійці обходять ся з британськими бранцями понад усякий закид, лише в Німеччинї й Австрії панує глубоке огірченє на Британію, яка нїби дуже жорстоко поступає з німецькими та австрійськими бранцями.

„Я переконаний, що сї оповіданя про муки воєнних бранців в Анґлії не є правдиві, однакож нема иншої ради на успокоєнє німецької публики, як оглянути кожду кемпу в Злученім Королївстві",

МОРЕ ВИКИДАЄ ТРУПІВ.

Гаґа, 19. падолиста. — Море викинуло на беріг звиш сто трупів моряків, мабуть британських, що погибли з затопленими кораблями. Похоронено їх з військовими гонорами.

Здовж морського побережа викинула вода на беріг також около 80 мін, виробу німецького, британського і французького. Експльодуючи, вбили вони девять осіб а пять ранили.

КНИЖКИ В АНҐЛЇЙСЬКІЙ МОВІ ПРО УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ.

Політичний сьвіт заінтересував ся тепер Українцями. Дипльомати, журналісти, адвокати раді довідати ся дещо про наш нарід. Ми вже згадували про се кілька разів. Треба признати, що богато наших патріотів робить свою роботу і при стрічі з чужинцями обговорює нашу справу й наше становище.

Одначе до такої роботи треба помочи, а саме відповідних книжок в анґлїйській мові. Під сим зглядом ми також поступили вперед, бо вже появило ся кілька публїкацій на сю тему. Наша суспільність не знає одначе, де їх дістати. Тому подаємо до відома, що 2 книжки мож дістати в „Просьвітній Комісії", 83 Grand St., Jersey City, N. J. Одна з них: **The Ukraine,** reprint of a lecture delivered on Ukrainian history and present-day political problems by Bedwin Sands, видана 1914. р. в Лондонї накладом Francis Griffiths, коштує одного доляра; друга: Memorandum of the **Ukrainian Question.** in its National Aspect by Yaroslav Fedortchouk також видана 1914 р. в Лондонї тимсамим накладчиком, коштує 50 центів. Третя брошура: **The Great Conspiracy** by Alexander Szarski and Faust C. De Walsh, Ph. D. видана накладом: German-American Literary Defense Committee 1914. р. в Ню Йорку, в якій обговорюєть ся нашу справу з міжнародного становища, коштує 10 центів. Сї книжки висилаєть ся на замовленє за попереднім надісланєм належитости і почтових марок на пересилку в цїнї 6 центів для першої почтової полоси, а 8-14 центів для инших. Кождий Українець, що хоче зробити прислугу своєму народови й поінформувати чужинців про нас, повинен як найскорше сї книжки замовити.

По лїтах працї.

Олекса Свистун перебував уже більше нїж десять лїт в Америцї. Коли виїздив з дому, мав кілька тисяч довгу, стару хату, яку конечно треба було перобудувати або хоч підвалини нові дати, і пятеро дїтий. Два старші сини ходили до ґімназії і третий просив ся, дївчина і наймолодший хлопчина кінчили сільську школу. Він мусів їхати до Америки, бо довги натискали, дїтям треба було помочи, а тут господарство, хоч і не так маленьке, не вистарчало.

— Поїду до Америки — говорив Олекса до жінки — другої дороги нема. А ти пильнуй господарства і уважай: нам уже як буде так буде, аби їм, аби дїтям лекше було — зпід стріхи під ґонту, зпід ґонти під бляху... Ти ґрунт управляй сама, а не зможеш дати ради, так віднайми, а собі стільки остав, щобись мала для себе. Колиб я, борони Боже, умер, так знаєш сама, що ти довгу не віддаси. Трафив би ся тобі чоловік з грішми, роботящий, а хотів би мої дїти до пути привести, так вийди замуж — ні, так продай, що можна, а при решті доживеш сьвіта.

Він поїхав. Рік за роком ішов, він робив стало на однім місцї, слав гроші домів щодо цента, а сам жив так, як міг, аби жити. Тимчасом жінка господарила, дїти росли, довги меньшали, хату жінка поправила. І не зчув ся він, як постарів ся, як лїта зійшли.

Нинї саме лежав перед ним лист від найстаршого сина, в якім між иншим син писав: „Та прийдьте до дому. Ми вже забули, як Ви з лиця виглядаєте. Ми знаємо лише, що Ви нашим сонцем були, яке нам присьвічувало, і коли нашї товариші пійшли на панський лан, чи стали дїлити і так поділені загони, ми за Вашою помочию вийшли в люди. Прийдьте! Знаєте самі, що менї прийдеть ся справити весїлє, бо хотів би і висвятити ся. Мелася укінчила семинар, Влодко теж здав матуру, так Вам і нїчого сидїти в Америцї. Омелян заробляє собі уже на житє в адвоката, а Влодкови якось уже зможемо помочи. Довгів не маєте. Не схочете сидїти дома, так поїдете собі назад".

Олекса сидів, задумавшись. Перед його очима станули його сини. Кидав їх дїтьми, а нинї найстарший Іван має женитись. Омелян на правах уже третий рік, Мелася укінчила семинар, Влодко ґімназію, а наймолодший Семен помагав матери. Усї вони ішли вперед за його десятьма пальцями, за його тяжкою працею... Коли його ровесники-господарі вислугувались своїми дїтьми і тїшились, що ті приносили їм кілька зароблених центів на панськім ланї, він для своїх дїтий працював, він жив з дня на день, сам в собі, чужий між чужими, а тепер... тепер його сини поволи доходять до свого, а він може буде міг відпочати при них на старші лїта. Може, а може нї...

Він сидів так над сим листом довго і думав: їхати чи не їхати? Чи ще побути трохи... хоч з рік... може дещо більше зложилоб ся, а що тут за місяць можна, так там і за рік не збереш.

Перед него, немов зза стіни, виринають його дїти, такі великі, такі рослі, такі красні і простягають свої руки і просять: прийдьте! прийдьте! А на боцї стоїть його жінка, втирає запаскою очи тай собі просить: прийдь, най на тебе подивимо ся! Америки зі собою не заберещ цілої, хочбись і десять лїт побув там.

— Та то правда, — думає собі Олекса — колись їхати треба, а як син так пише і просить, то поїду. Ідуть жнива, так що-то й поможу, а прийшлоб ся ще раз їхати, то роботу дістану, а тих кількадесять долярів, що страчу, то нїчого...

Він таки того самого вечера викупив шифкарту і сказав господинї, що у вівторок поїде до краю.

В понедїлок пійшов ще до роботи — не так до роботи, як попращати ся з властителем. Сей був його добрий знайомий, шанував його, а в послїдних лїтах уважав його більше за приятеля нїж за робітника. Він мав до того причину. Перед лїтами, коли Олекса ходив за роботою, натрафив на него, як він ще з одним хлопчиною випікав в пивници булочки, а жінка їх продавала на розї. Олекса пізнав зараз, що з таким робітником, як сей хлопчина, до ладу дійти не можна, а коли йому властитель сказав, що лїпшого робітника за сї гроші, які він може платити, знайти не можна, то Олекса, не надумуючись, став до роботи, говорячи: „Будеш міг платити більше, так мене не скривдиш". І так стало ся. З пивницї повстала фабрика, з одного робітника сотки, а панї Мінцова не продавала уже булочок на розї, але десятки аґентів засипали славними булками цїле місто, а сяжневі афіші при зелїзничих шляхах вихваляли продукти п. Мінца. Олекса став згодом сторожем, відтак форманом і взагалї опікуном добра п. Мінца. Тому і здивованє було велике, коли Олекса ввійшов до бюра п. Мінца і сказав, що завтра хоче їхати до краю.

— До краю? А чого? Злу маєш роботу чи плату? — питав Мінц.

— Та то нї, але я хотів би відвідати дїти та побачити жінку.

— Та як так конечно хочеш, то їдь, однак знай, що колиб ти схотів повернути, так твоє місце для тебе вільне. А маєш шифкарту?

— Маю, — відповів Олекса і витяг папір з кишенї.

Мінц подивив ся, сказав, що корабель несогірший, а усївши назад на своє місце, щось задумав ся. Відтак взяв слухавку від телефону та щось з кимсь говорив, а потім звернув ся до Олекси і сказав: „Можеш іти до дому". Він подав йому руку, а відтак відвернув ся від него і почав щось пильно писати. Олекса вийшов трохи розчарований. Він сподївав ся, що Мінц обійдеть ся з ним трохи сердечнійше і може який презент дасть. „Та така вже панська ласка!" думав собі Олекса.

Прийшов до дому, спакував свої річи в невеличкий куферочок, попращав ся з деким знакомим, тай ліг спати, бо їзда на шифі звичайно більше мучить нїж дає спокою.

Велике було здивованє Олекси, коли ранком слїдуючого дня побачив автомобіль Мінца перед своєю хатою; а ще більше здивував ся, коли до хати ввійшов Мінц з жінкою і найстаршою донькою, яка несла велику китицю червоних рож.

— Се ми приїхали відпровадити тебе до корабля — говорив зворушений Мінц. — Знаєш, Олексо, як ти став у нас за шість долярів робити, а моя жінка сидїла на розї над горшком з розжареними углями та бублики продавала... Старе добро не забуваєть ся...

Олексї стало трохи нїяково. Він дякував панї за рожі, а всїм разом за вчинену ласку. Із зворушеня він забув навіть розпращати ся з домашними і вийшов з Мінцами на улицю. Хотів сїсти поруч зі шофером, але Мінц не позволив.

— Ти нинї їдеш з нами! — мовив він і посадив Олексу коло жінки, а сам з донькою усїв напроти них.

Кілька осіб споглядало з вікон за відїзджаючими, кілька хусточок повівало, однак Олекса того всего не бачив.

Приїхавши до пристани, Мінц відібрав від Олекси карту, щоби її остемплювати — як казав. Візник зніс з воза красну шкіряну валїзку з презентами — як говорив Мінц — для дїтий, а коли вже Олекса хотів іти і розпрощатись з ними, Мінц з жінкою і дочкою відпровадили його на корабель. Якеж було здивованє Олекси, коли в него відібрано при воді обі валїзки з рук та поведено його на гору замісць на долину. Мінци ішли з ним аж до кабіни — чистої, лише з одним ліжком.

— Так се ваша справа, п. Мінц, що я їду сею клясою, а шкода сього... Де хлопови пхати ся між панів!

На прощанє Мінц вийняв пулярес і вручив Олексї якийсь папір.

— Як прийдеш до краю, — мовив він — то злїзь у Львові і пійди до чеського банку. За сей папір дістанеш гроші. А на дорогу маєш осьтут пятьдесять долярів. Памятай, друже, що старий Мінц є тобі завсїди вдячний і колиб тобі чи дїтям треба було коли якої помочи, так напиши лише.

Олекса остав ся в кабінї самий. Йому здавалось, що народив ся наново на сьвіт. Стільки почести і добра не сподївав ся від Мінців.

Корабель колисав ся легко на филях, порув воду, розприскуючи на всї боки піною, а з кождою хвилею віддаляв Олексу від краю, де він стільки лїт прожив...

У Львові виміняв Олекса чек, дїставши за него пять тисяч корон. Він купив собі зараз убранє, оголив ся, а що сама їзда не змучила його а противно, немов успокоїла, він відмолодів і на тринайцятому дневи зближав ся до свого рідного села. Здалека воно було таке саме, як перед лїтами. Таксамо зеленїли на „Кутї" дуби, так само стояла „віхтева" липа як величезний зелений гриб, так само сьвітив ся хрест на церкві. Однак війшовши до села, хоч уже вечеріло, зауважав, що Боднарова хата нова, що Старенький поставив новий кольодязь, якого журавель стирчав мов шибениця, а й сама дорога була рівна, вимощена, а рови глубші, не зарослі. Наближав ся до своєї загороди — і ся відмінилась: хата була більш до вигона висунена, молодий сад окригий овочами, а він оставив лише щепи; перед вікнами жовтїли сонячники та велика черешня запалїлась ягодами...

— Як то усе змінилось! — дивував ся Олекса, а серце в него тьохкало живійше у груди. Він тепер думав, яка жінка стала, які дїти...

Увійшов на подвірє, прийшов під двері, відчинив сїни, поставив валїзки, а сам тихесенько, ледви чутно, поручшив за клямку від хатних двериий. Двері відчинились. Перед ним за столом сидїла при вечері цїла фамілія, незнана йому...

— Слава Ісусу Христу! — сказав галосно.

— На віки слава!... За столом заворушилось. До него підбігла жінка, постаріла. Вдивилась в него пильно і припала до груди.

— Се ти, Олексо? Се ти?... Як ти постарів ся, як змінив ся!

І сидячі за столом підступали до него.

— Бачиш, Олексо, зіставив ти нас як на леді, їх дїтьми, а нинї — глянь!

Олекса глянув. Чотирох їх стояло перед ним: один в одного здорові, сильнї. Донька — викапана мама, як була в лїтах, коли він брав її. Ясне волосє, заплетене в коси, немов вінком обвилось на її високім чолї; великі сині очи, затиснені рожеві усточка... викапана мама! Він розцїлував ся з дїтьми, присїв сам до стола і, поглядаючи то на одно то на друге, заїдав поволи молочну кашу.

Зразу мова йшла поволеньки, урвано. Для дїтий батько був чужим, для него дїти...

Повечеряли. Жінка порала ся коло митя, дочка помагала, сини обсїли батька та розпитували про Америку.

— У нас щось не до доброго іде, — говорив Омелян. Здасть ся, прийде до війни — як не тепер то в осени.

— Я і в Америцї чував, що по замордованю наслїдника престола відносини погіршили ся, але думаю, що воно протреть ся, — сказав Олекса.

Се була середа. В суботу Австрія вислала ультимат, покликала резервістів, а з понедїлком почала ся війна. Лише Володка забрали зараз до обученя. Оба старші сини остали дома, однак сидїти не можна було. По селах линув клич ставаня в добровольцї. Січовики й Соколи відбували військові вправи, училися стріляти, а навіть готові відділи почали громадитись у збірних містах. Не хотїли і сини Олекси сидїти дома.

Раз над вечером, коли Олекса клепав косу, щоби ранком пійти косити ячмінь,

оба старші і наймолодший Семен станули перед ним і поглядаючи один на другого... мовчали. Олекса замітив се і спитав:

— А що нового чувати? Маєте ґазети?

— Бють нашї Москалів аж терміте облїтає! — сказав одушевлено Семен.

— Не в тім річ, — почав поволи Іван. — Тепер, тату, тяжкий час, Москалїв сила, знаєте самі, а нашї мусять бити ся на два фронти, щей Нїмцям помагати, отже цїсар віднїс ся до нас і просив, аби не лише сї, що приналежні до війска, але усї, у кого є сила і добра воля, ішли в ряди. Ми, тату, намислились прилучити ся до Січовиків. Семен належить осьтут в селї, Омелян у Львові, а я, здасть ся, скину реверенду тай пійду також козакувати...

Олекса поглянув на синів. Йому здавалось, що його лїта працї, його тисячі долярів, які він вилoжив на науку синів, Іван одним замахом розсипав, знищив... А Іван говорив дальше:

— Се так, тату. Нинї як би у нашого сусїда горіла хата, а я заложив руки і приглядав ся і не лив водою, бо менї не випадає... Ви знаєте самі, що нїхто не знає, що нас чекає завтра. Заберуть Москалї Галичину, понасилають сюди своїх псаломщиків, а моя наука і вашї гроші на нїщо...

Олекса думав.

— Се правду, сину, ти кажеш, і я, хоч тяжко менї, може би й позволив, аби Омелько та Семен затяглись у ряди, але ти? Ти-ж маєш бути духовним, а знаєш сам, що сьвяте письмо говорить: не убий!

— А чи слухають сьвятого письма сї, що висилають міліони людий на смерть; сї, що з процесіями та хоругвами випроваджують вояків до борби?! Я-ж ще не сьвященик! А зрештою я не іду битись за се, щоби загарбати чужий край, але щоби боронити свою рідну країну.

Олекса нїчого не сказав. Він положив молоток на бабцї і важко задумав ся. Сини мовчали також.

* * *

Два дні пізнїйше виходило трох січовиків з подвіря Олекси Свистуна. Се були його сини. Олекса стояв на порозї та пригортав до грудий жінку, яка, закривши лице запаскою, ревно плакала. За ворітьми станули сини, обернулись ще раз позад себе і вимахували хусточками. Нараз батько відсунув матір від своїх грудий, передав її в руки Меласї, яка й собі на порозї плакала, і почав бігти до них. Вони зупинились.

— Слухайте! — почав батько уриваним голосом. — Дуже я старий?... Як думаєте?... Слухайте! Менї нїяково сидїти дома та чекати на вас. Я піду з вами... Я ваш батько... Що буде, то буде! Мати дасть собі раду сама, як давала цїлими лїтами.

Сини однак не хотїли згодитись на предложенє батька і просили, щоби він остав ся дома. Та се нїчого не помогло. Він наважив ся іти.

— Деж я можу вас самих пустити! Я вас ховав, учив, а тепер, коли вас кличе вітчина, я маю сидїти дома та дивити ся, як ваша стара мати плаче? Нї, нїколи!

Сини просили, щоби він таки остав ся.

— Ви-ж, тату, напрацювались тілько, відпочиньте тепер — говорили. — Не оставляйте мами самої! Для вітчини і наша офіра буде достаточна.

— Що?! — говорив із запалом Олекса — ви менї кажете сидїти дома, бо я старий. Не старий я ще в руках, не старий до борби! Коли уже завелось на се, то мої руки втримають карабін, а ноги видержуть військові марші. А най Москалї бачать раз, що і в нас ще не вигасли іскорки любови до нашого краю; що не по живих, але по трупах наших пройдуть, — а тодї і нам нїчого не треба...

Сонце на заході кервавилось. На дворі тягло запахом сїна, а дорогою до громадського вигона ішли Олекса Свистун і його соколики... Олекса нїс у своїх кишенях гроші, які отримав за чек і думав: „Мінц знав, що сї гроші придадуть ся. Пять тисяч корон се маєток!"...

ВИКАЗ

убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у теперішній війні.

(Дальше).

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота
л. = ляндвер (піхота краєвої оборони)
у. = улани
д. = драгони
стр. = стрільці (єґри)
пп. = піонїри
с. = санітети
тр. = трен
ж. = жандармерія
ск. с. = скарбова сторож
з. оп. = загальне ополчене (ляндштурм)
а. = артилєрія
к. а. = кріпосна артилєрія
а. кр. о. = артилєрія краєвої оборони
г. = гавбіци.

Подане при імени число означає полк (реґімент), дивизію або батальон.

ЛИСТА УТРАТ Ч. 18
видана 29. вересня 1914.

УБИТІ:

Голпет Іван, 32 л.
Коваленць Петро, 32 л.
Борщалко Антін, з. о. 15 п.
Костик Нестор, 32 л.
Піндур Йосиф, з. о. 15 п.
Стець Йосиф, 32 л.
Вокурка Йосиф, 1 л.

РАНЕНІ:

Беляк Іван, 32 л.
Блоха Валентин, 32 л.
Бобак Іван, 32 л.
Братко Йосиф, 32 л.
Брунтуса Дмитро, 64 п.
Бриль Петро, 32 л.
Буковський Андрій, 32 л.
Холева Йосиф, 15 л.
Худиба Іван, 32 л.
Цурило Йосиф, 32 л.
Філяс Йосиф, 32 л.
Фуртак Йосиф, 32 л.
Грис Йосиф, 32 л.
Гавдабака Марко, з. о. 37 п.
Ярець Лука, 26 п.
Калужний Іван, 32 л.
Каня Іван, 32 л.
Капун Антін, 32 л.
Кінцель Стефан, 15 л.
Когут Йосиф, з. о. 31 п.
Корния Іван, 32 л.
Кунерт Йосиф, 15 л.
Кунка Павло, з. о. 31 п.
Лебеда Кароль, 15 л.
Наяровський Тит, 4 л. у.
Палесник Дмитро, 32 л.
Онуцак Демян, 32 л.
Павула Іван, 32 л.
Поляньский Петро, 32 л.
Пих Іван, 32 л.
Пих Йосиф, 32 л.
Саяк Петро, 32 л.
Стрик Йосиф, 15 л.
Симчак Іван, 32 л.
Шур Антін, 32 л.
Шпвала Йосиф, 32 л.
Туміласвич Мартин, 32 л.

ЛИСТА УТРАТ Ч. 19
видана 1. жовтня 1914.

УБИТІ:

Мостовий Йосиф (кад.), 30 п.
Адамчук Григорій, 30 п.
Атаманів Николай, 11 г.
Банах Йосиф, 30 п.
Баран Стефан, 30 п.
Басів Михайло, 32 а.
Вельбас Гринь, 30 стр.
Березюк Николай, 30 п.
Бочуля Тома, 30 п.
Бойків Михайло, 30 стр.
Бурчик Франц, 30 п.
Библів Михайло, 13 стр.
Бичинський Стефан, 30 п.
Харима Кирило, 30 п.
Хомяк Олекса, 30 п.
Чавс Йосиф, 30 п.
Дарійчук Онуфрій, 30 стр.
Демкович Василь, 11 г.
Долендуш Михайло, 30 п.
Дубенький Гриць, 30 п.
Дулик Антін, 30 п.
Дипко Василь, 8 у.
Дивнич Петро, 8 у.
Дзурковський Павло, 30 стр.
Федоришин Михайло, 30 п.
Федунь Михайло, 30 п.
Гавло Іван, 30 п.
Господаришин Филимон, 30 п.
Грис Гринько, 30 п.
Гула Михайло, 13 стр.
Гилань Йосиф, 30 п.
Гальма Йосиф, 11 г.
Ганчарик Василь, 35 л.
Ганяк Михайло, 30 стр.
Гатала Франц, 11 г.
Глухий, 11 у.
Гнатовський Теодор, 30 п.
Голуб Стефан, 30 п.
Гопало Матвій, 30 п.
Горлай Максим, 30 п.
Грабовий Іван, 30 п.
Гриньків Стефан, 8 у.
Гриник Максим, 30 п.
Губка Николай, 30 п.
Гунцак Федько, 30 п.
Гунька Прокін, 30 п.
Гичиця Гриць, 30 п.
Ігнатович Іван, 30 п.
Ільницький Роман, 30 п.
Яковин Олекса, 30 стр.
Яремчук Николай, 30 п.
Яремко Михайло, 30 п.
Яворський Лука, 30 стр.
Юшак Михайло, 30 п.
Камінський Йосиф, 13 стр.
Канюк Василь, 30 стр.
Кашуба, 30 п.
Кірколуб Николай, 30 п.
Кисіль Данило, 11 г.
Ключка Іван, 13 стр.
Кох Іван, 30 п.
Когут Семен, 30 п.
Когут Василь, 30 п.
Копнович, 30 п.
Косак Тома, 13 стр.
Коваль Петро, 11 г.
Ковальчук Іван, 30 п.
Козак Михайло, 35 л.
Краска Стефан, 30 п.
Кронь Лука, 30 п.
Кучер Ілія, 13 стр.
Куйбіда Іван, 30 п.
Куликовець Іван, 30 п.
Курса Онуфрій, 30 п.
Ляхман Онуфрій, 30 п.
Лешків Юрко, 8 у.
Левків Дмитро, 30 п.
Литвин Михайло, 30 п.
Мапенко Николай, 30 стр.
Майвка Іван, 30 п.
Макогон Іван, 30 п.
Малий Йосиф, 2 д.
Мандзій Теодор, 30 п.
Марчук Іван, 30 стр.
Марків Василь, 11 г.
Матус Михайло, 11 г.
Медвідь Михайло, 78 п.
Мельничук Теодор, 8 у.
Мінок Василь, 30 п.
Мукоїд Казимир, 11 г.
Мушинський Йосиф, 30 п.
Мітович Йосиф, 78 п.
Мітович Николай, 78 п.
Никифорук Николай, 30 стр.
Осіцький Михайло, 30 п.
Пешко Йосиф, 78 п.
Петрів Василь, 30 стр.
Петришин Стефан, 11 г.
Підкова Петро, 30 п.
Поліщук, 35 л.
Порох Іван, 30 стр.
Процик, 35 л.
Приймич Стефан, 13 стр.
Привада Михайло, 30 п.
Радом Антін, 30 стр.
Рудницький Григорій, 30 п.
Рибчинський Михайло, 30 п.
Саламаха Михайло, 30 п.
Сажениця Демко, 30 п.
Севчик Іван, 30 п.
Сиркевич Іван, 30 п.
Сіміць Николай, 78 п.
Скрабач Іван, 13 стр.
Собчишин Андрух, 30 п.
Сарош Іван, 30 п.
Сніпка Антін, 7 д.
Стахів Володимир, 35 л.
Станасюк Іван, 30 п.
Станкевич Константин, 30 п.
Стасюк Олекса, 30 п.
Стефан Іван, 78 п.
Стельмах Андрій, 30 п.
Стеминівський Михайло, 30 п.
Спракуза Іван, 30 п.
Шелевий Василь, 30 п.
Шпак Олекса, 30 п.
Штокало Николай, 30 п.
Шурма Михайло, 30 п.
Швець Бронислав, 11 г.
Шимпон Бронислав, 30 п.
Шинкарук Петро, 30 стр.
Теленько Павло, 30 п.
Ткачук Ілія, 30 стр.
Ткачук Петро, 13 стр.
Танвало Василь, 30 п.
Веселий Кароль, 78 п.
Весна Василь, 30 п.
Волощук Іван, 11 г.
[illegible] 30 п.
Вовк Петро, 30 п.
Вохонон Стефан, 30 п.
Захарук Дмитро, 8 у.
Заяць Іван, 30 стр.
Зулїнський Іван, 30 п.

РАНЕНІ:

Чмола Іван (обер.л.), 30 стр.
Андрухів Николай, 30 п.
Андрусяк Іван, 30 п.
Бачинський Яким, 13 стр.
Бачинський Лев, 30 п.
Багрій Іван, 13 стр.
Банах Теофіль, 30 п.
Баран Матвій, 13 стр.
Байтош Василь, 30 п.
Басарабчук Николай, 30 п.
Бат Прокін, 30 стр.
Бедюк Йосиф, 30 п.
Беднарчук Лука, 30 п.
Березюк Іван, 30 п.
Бесідка Франц, 30 п.
Бялуцький Іван, 32 а.
Біда Стефан, 13 стр.
Біґеній Захар, 30 стр.
Бігун Іван, 13 стр.
Білінкевич Андрій, 30 стр.
Білей, 30 п.
Благий Іван, 30 стр.
Болнар Мих. (Івана), 30 стр.
Бойко Дмитро, 30 п.
Бойко Николай, 30 стр.
Боровий Іван, 30 п.
Борсук Михайло, 11 г.
Борис Гаврило, 30 стр.
Брукало Алекс., 30 п.
Буховський Маріян, 32 а.
Буцко Стефан, 30 п.
Бурак Андрій, 30 п.
Бурак Андрій, 30 п.
Буряний Василь, 30 стр.
Бутинець Дмитро, 30 п.
Биць Пилип, 30 п.
Бик Михайло, 13 стр.
Бзовий Григорій, 30 стр.
Хащук Йосиф, 30 п.
Хмара Йосиф, 30 п.
Хома Фелікс, 13 стр.
Хома Михайло, 30 п.
Хома Василь, 30 п.
Хомин Михайло, 30 п.
Хомин Стефан, 11 г.
Хортів Николай, 13 стр.
Хорват Йосиф, 7 д.
Ховер Іван, 13 стр.
Цісик Антін, 30 п.
Цюпа Николай, 30 п.
Цопала Николай, 13 стр.
Цвинар Яків, 30 п.
Цимон Іван, 30 п.
Чанс Михайло, 30 п.
Червавський Йосиф, 30 п.
Чорний Іван, 13 стр.
Чухновський Йосиф, 30 п.
Чигин Григорій, 30 п.
Далецький Іван, 30 п.
Даничила Михайло, 30 стр.
Данилевич Федько, 30 п.
Данилюк Онуфрій, 30 стр.
Дардацький Антін, 30 п.
Дебавський Іван, 13 стр.
Дебеляк Петро, 7 стр.
Демчук Антін, 2 д.
Демчук Пилип, 30 п.
Дентух Іван, 30 п.
Держко Теодор, 13 стр.
Ділай Петро, 35 л.
Дмитерко Михайло, 30 п.
Дмитришин Луць, 30 п.
Добровольський Станислав, 30 п.
Дорота Іван, 30 п.
Дрозда Юліян, 30 п.
Друк Павло, 30 п.
Дубас Михайло, 35 л.
Дулик Іван, 13 стр.
Димедюк Іван, 30 стр.
Димид Іван, 13 стр.
Дзялук Василь, 30 п.
Дзєбчук Василь, 30 п.
Етнарович Андрій, 30 п.
Фарина Петро, 30 п.
Фарина, 30 п.
Федейко Теодор, 30 п.
Федюра Онуфрій, 30 п.
Федоляк Іван, 13 стр.
Федорчук Іван, 13 стр.
Федорів Василь, 30 стр.
Филипович Николай, 30 п.
Фуяра Лев, 30 п.
Фуртак Юрій, 30 п.
Фуртак Гринько, (?)
Галуха Дмитро, 30 п.
Ганк Гриць, 30 п.
Гарбера Николай, 13 стр.
Гедзяла Гринь, 30 п.
Герус Семен, 30 п.
Глова Михайло, 13 стр.
Глуховецький Андрій, 30 п.
Горичка Андрій, 13 стр.
Громала Антін, 30 п.
Гудз Іван, 30 п.
Гудзовський Петро, 32 а.
Гуль, 30 п.
Габик Николай, 30 п.
Гальський Антін, 30 п.
Ганусик Николай, 30 п.
Ганусик Данило, 30 п.
Гасин Николай, 13 стр.
Гаврилишин Михайло, 13 стр.
Гавришків Николай, 35 л.
Глосовський Кароль, 13 стр.
Гопцюк Максим, 13 стр.
Голюх Тимотей, 30 п.
Голота Федь, 30 п.
Головач, 30 п.
Голуб Йосиф, 81 п.
Голубовський Стефан, 78 п.
Горбач Василь, 30 п.
Горбань Константин, 30 п.
Гороленький Йосиф, 30 п.
Горощук Йосафат, 30 п.
Гостюк Евген, 30 п.
Грегорчин Василь, 30 стр.
Гринюк Семен, 30 стр.
Гринишак Михайло, 30 стр.
Гук Василь, 13 стр.
Гук Теодор, 13 стр.
Гулак Онуфрій, 35 стр.
Гушак Іван, 30 п.
Гуменний Іван, 30 п.
Гузар Демко, 30 п.
Ілечко Павло, 13 стр.
Іванейко Олекса, 13 стр.
Іванисюк Олекса, 30 п.
Іваськевич Николай, 30 п.
Янко Ілько, 30 стр.
Янишин Петро, 13 стр.
Яґоха Генрик, 13 стр.
Якимів Луць, 30 п.
Якимович Казимир, 30 п.
Яремко Станислав, 30 п.
Яремко 30 п.
Ярмух Ілько, 30 п.
Ярош Франц, 30 п.
Ярош Василь, 30 п.
Явдошияк Роман, 30 стр.
Явний Олекса, 30 п.
Яворський Николай, 30 п.
Єзерський Іван, 30 п.
Юрців Дмитро, 32 а.
Юрчак Петро, 30 стр.
Каняг Лев, 30 п.
Канюка Стефан, 30 п.
Канюка Петро, 30 п.
Канчик Іван, 32 а.
Каралаш Федор, 30 стр.
Карпа Дмитро, 30 п.
Кашуба Павло, 30 п.
Кавута Григорій, 30 п.
Кіх Михайло, 30 п.
Керод Яцко, 30 п.
Кінах Юрко, 11 г.
Кіпаль Василь, 13 стр.
Кіт Гринько, 30 п.
Ключинський Йосиф, 30 п.
Клюків Юрій, 13 стр.
Книш, 30 п.
Кобак Николай, 30 стр.
Кобрин Николай, 13 стр.
Кобринь Петро, 30 п.
Кобилянський Ферд., 11 г.
Кохан Константин, 13 стр.
Кольдер Павло, 13 стр.
Колеса, 2 д.
Колодій Константин, 30 п.
Копецяк Олекса, 30 п.
Копот Гриць, 30 п.
Кордебович Онуфрій, 30 п.
Кормелюк Йосиф, 30 стр.
Костевич Франц, 30 п.
Костик Іван, 30 п.
Ковальчук Петро, 30 п.
Козачок Михайло, 30 стр.
Козачук Іван, 30 п.
Козак Віктор, 32 а.
Козакевич, 30 п.
Казійчук Юрко, 30 стр.
Козук Стефан, 30 п.
Криса Іван, 30 п.
Кукла Михайло, 13 стр.
Кульчицький Мартин, 30 п.
Кум Йосиф, 37 п.
Кунтий Стефан, 30 п.
Купецький Михайло, 30 п.
Куриляк Михайло, 30 стр.
Кушнір Данило, 30 п.
Кушніт Николай, 30 п.
Кузмяк Василь, 30 п.
Кузьмин Петро, 30 п.
Квочко Семен, 30 п.
Ляховський Петро, 30 п.
Ламаґа Михайло, 30 п.
Лиман Йосиф, 30 п.
Ламніка Василь, 30 п.
Лазорюк Константин, 30 стр.
Лесенчук Стефан, 8 у.
Леськів Григорій, 30 п.
Лесів Василь, 13 стр.
Лесик Петро, 30 п.
Лещинський Антін, 11 г.
Левицький Мартин, 30 п.
Левків Антін, 11 г.
Литвин Іван, 30 п.
Любачевський Василь, 30 п.
Люхнич, 30 стр.
Лукашинський Іван, 30 п.
Лукав Дмитро, 41 п.
Литвин Василь, 30 п.
Мапібох Михайло, 30 п.
Малзеляк Семен, 13 стр.
Магас Семен, 30 стр.
Магола Юрко, 30 п.

(Дальше буде).

СПРАВЛЕНЄ ПОХИБКИ.

У попереднім числі закрала ся немила похибка, а саме: **Примак Теодор** (лайтнант), з. оп. 36 п. (гл. листа утрат ч. 15), не є убитий, але ранений.